

University of Tehran Press

Organizational Culture Management

Online ISSN: 2423-6934

Home Page: <https://jomc@ut.ac.ir>

Presenting a Model for the Emergence of Micromanagement: Illustrating How Micromanagement Is Formed Using Interpretative-Structural Modeling Method

Ali Shariatnejad^{1*} | Siroos Habibi Rad²

1. Corresponding Author, Department of Business Administration, Lorestan University, Khorramabad, Iran. Email: shariat.al@lu.ac.ir
2. Department of Business Administration, Lorestan University, Khorramabad, Iran. Email: sirooshabibi1223@gmail.com

ARTICLE INFO

Article type:

Research Article

Received 20 April 2023

Revised 13 July 2023

Accepted 31 July 2023

Published online 04 March 2025

Keywords:

Management,
Micromanagement,
Interpretive structural modeling.

ABSTRACT

Purpose: Among the ineffective management styles, there is a style and manner that, in terms of insight and precision, exhibits excessive attention to detail. In terms of managerial decision, it is known as micromanagement. The managers who adopt this style, lack flexibility and agility to change, and sometimes, due to lack of foresight and excessive micro-vision, They put the organization in trouble. Therefore, this current research aims to present the emergence model of micromanagement and how it was formed using interpretive structural modeling methods. **Methodology:** This research is based on a mixed-methods approach, combining qualitative and quantitative research with a sequential exploratory design in the analogical inductive paradigm. The current research is practical in terms of its purpose, employing content analysis in the qualitative phase, and survey method in the quantitative phase. The statistical community of research consists of experts, and its sample members have been selected using Snowball sampling method based on the principle of theoretical adequacy. The information-gathering tool in the qualitative part of the interview is a semi-structured interview the validity and reliability of which were tested using the content method, theoretical validity, and encoder and mediator reliability. Moreover, the tool for gathering information in the quantitative part is a questionnaire the validity and reliability of which were measured using content validity method and retest reliability methods. **Findings:** The results of the test, based on identification of micromanagement components and presenting a model for how to form this ineffective style indicate that the micromanagement model in this research had four main levels based on formation platforms, correlated and interferer factors, the main factors of micromanagement, and its consequences. The findings indicate that the short-sightedness, a lack of forward-looking culture, a culture based on limited rationality, fast feedback syndrome, a narrow-minded personality, low motivation for change, poisonous effect of success, management based on satisfactory solution, non-learning management, structural pressure, intellectual stagnation, closed communication, displacement of principals and subordinates, and a lack of systemic thinking cause the emergence of micromanagement in organizations.

Cite this article: Shariatnejad, A. & Habibi Rad, S. (2025). Presenting a Model for the Emergence of Micromanagement: Illustrating How Micromanagement Is Formed Using Interpretative-Structural Modeling Method. *Organizational Culture Management*, 23 (1), 81-96. <http://doi.org/10.22059/jomc.2023.358099.1008538>

© The Author(s).

Publisher: University of Tehran Press.

DOI: <http://doi.org/10.22059/jomc.2023.358099.1008538>

ارائه الگوی پیدایش مدیریت ذرهبینی؛ چگونگی شکل‌گیری مدیریت ذرهبینی با روش

مدل‌سازی ساختاری-تفسیری

علی شریعت‌نژاد^{۱*} | سیروس حبیبی‌راد^۲

۱. نویسنده مسئول، گروه مدیریت بازارگانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران. رایانامه: shariat.al@lu.ac.ir
۲. گروه مدیریت بازارگانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران. رایانامه: sirooshabibi1223@gmail.com

اطلاعات مقاله

هدف: در میان سبک‌های غیر کارکردی مدیریت، سبک و شیوه‌ای وجود دارد که به لحاظ ریزبینی، توجه به جزئیات، و ظرافت بیش از حد در تصمیم‌گیری با عنوان مدیریت ذرهبینی شناخته می‌شود. مدیران دارای این سبک فاقد انعطاف‌پذیری و چاکر برای تغییر هستند و گاه به علت فقدان دوراندیشی و ریزبینی بیش از حد سازمان را با مخاطراتی مواجه می‌سازند. پژوهش حاضر با هدف ارائه الگوی پیدایش مدیریت ذرهبینی و چگونگی شکل‌گیری آن با روش مدل‌سازی ساختاری-تفسیری انجام شد. **طرح پژوهش / روش شناسی / رویکرد:** این پژوهش بر پایهٔ پژوهش‌های آمیخته به صورت کیفی و کمی با رویکرد متولی اکتشافی در پارادایم قیاسی-استقرایی است. پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی است که در فاز کیفی از روش تحلیل محتوا و در فاز کمی از روش پیمایش بهره گرفته است. جامعهٔ آماری پژوهش خبرگان هستند که اعضای نمونه آن با روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی و بر اساس اصل کفایت نظری انتخاب شده‌اند. ابزار گردآوری اطلاعات در بخش کیفی مصاحبه نیمه‌ساختاریافته است که روایی و پایایی آن با روش محتوا و روایی نظری و پایایی درون کدگذار و میان گذار تایید شد. همچنین ابزار گردآوری اطلاعات در بخش کمی پرسشنامه بود که روایی و پایایی آن با روش روایی اعتبار محتوا و پایایی بازآزمون سنجیده شد. **یافته‌ها:** نتایج پژوهش مشتمل بر شناسایی مؤلفه‌های مدیریت ذرهبینی و ارائه مدل چگونگی شکل‌گیری این سبک غیر کارکردی است. مدل مدیریت ذرهبینی در این پژوهش در چهار سطح اصلی و بر اساس بسترهاش شکل‌گیری، عوامل همبسته و مداخله‌جو، عوامل اصلی بروز مدیریت ذرهبینی، و پیامدهای آن تدوین شده است. یافته‌های پژوهش حاکی از این است که ریزبینی و بنود فرهنگ دوراندیشی، بنود فرهنگ آینده‌نگری، فرهنگ مبتنی بر عقایانیت محدود، سندروم بازخورد سریع، شخصیت ریزنگر، انگیزش پایین جهت تغییر، اثر زهرآگین موقیت، مدیریت بر مبنای راه حل رضایت‌بخش، مدیریت غیر یادگیرنده، فشار ساختاری، جمود فکری، ارتباطات بسته، جابه‌جایی اصل و فرع، و عدم تفکر سیستمی باعث به وجود آمدن مدیریت ذرهبینی برای سازمان‌ها می‌شود.

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخ‌های مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۳۱

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۴/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۵/۰۹

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۱۲/۱۴

کلیدواژه:

ریزبینی مدیریتی،
مدل‌سازی ساختاری تفسیری،
مدیریت،
مدیریت ذرهبینی.

استناد: شریعت‌نژاد، علی و حبیبی‌راد، سیروس (۱۴۰۴). ارائه الگوی پیدایش مدیریت ذرهبینی؛ چگونگی شکل‌گیری مدیریت ذرهبینی با روش مدل‌سازی ساختاری-تفسیری. مدیریت فرهنگ سازمانی، ۲۳(۱) ۸۱-۹۶.

<http://doi.org/10.22059/jomc.2023.358099.1008538>

مقدمه

تغییر وجود دارد تا شایسته‌ترین‌ها باقی بمانند. بنابراین در جهان پر از تحول و متلاطم امروز ما موفقیت سازمان‌ها به دلیل رقابت فزاینده و توسعه استراتژیک مرهون مدیرانی است که با انعطاف‌پذیری و چابکی به استقبال تغییر می‌روند (Rossidis et al., 2020). در مقابل مدیرانی وجود دارند که سبک و شیوه مدیریت آنان با ریزبینی، توجه به جزئیات، و ظرافت بیش از حد در تصمیم‌گیری پیوند خورده است (Carvalho et al., 2022). این سبک و روش در مباحث مدیریت با عنوان مدیریت ذرهبینی^۱ شناخته می‌شود. مدیریت ذرهبینی اساساً به معنای مدیریت و کنترل یک سازمان بر اساس توجه زیاد به جزئیات کوچک است. بر این اساس مدیران ذرهبینی مدیرانی هستند که بهشت به کارکنان خود نزدیک‌اند و دائم بر افراد خود نظارت دارند و به طور مداوم ریزترین وظایف آن‌ها را رصد و پایش می‌کنند (جواهری، ۱۳۷۸). مدیرانی که سبک مدیریتی ذرهبینی دارند کارکنان را وادار به ترک سازمان می‌کنند و به خاطر انتظارات غیر واقعی و ضرب‌الاجل‌های غیر منطقی برای انجام دادن ریزترین کارها آن‌ها را از خود می‌رانند و موجب رنجش کارکنان خود می‌شوند (Aguilar & Kosheleva, 2021). همان‌گونه که مشاهده می‌شود سبک مدیریت ذرهبینی از جمله سبک‌های غیر کارکردی مدیران است که به صورت جدی ممکن است سازمان را با مخاطرات و تهدیداتی مواجه سازد. بر اساس آنچه گفته شد، سؤال اصلی پژوهش حاضر آن است که مدیریت ذرهبینی چگونه شکل می‌گیرد و مؤلفه‌های اصلی این سبک غیر کارکردی کدام‌اند؟

بسیاری از سازمان‌های دولتی دارای مدیرانی هستند که از تفویض اختیار به کارکنان گریزان‌اند و تمایل دارند در همه امور دخالت داشته باشند و کارکنان خود را به صورت ریزبینانه و ذرهبینی نظارت کنند. بر اساس شاخص‌های تعریف شده از قبیل دخالت بیش از حد مدیران در امور محله، ریزبینی و توجه زیاد به جزئیات، ایجاد مزاحمت از طریق سختگیری‌های جزئی‌نگر (White, 2010)، توجه بیش از حد به نکات ظرفی، و سرک کشیدن به جزئیات کاری زیرستان (Guo, 2014) مدیران سازمان‌های دولتی که در سبک مدیریت خود از این شاخص‌ها تعیین می‌کنند در زمرة مدیران ذرهبین قرار دارند. بنابراین مسئله اصلی پژوهش حاضر آن است که وجود مدیران ذرهبین در سازمان‌های دولتی باعث ایجاد مشکلات زیادی برای سازمان و کارکنان از حیث کاهش خلاقیت، بهره‌وری، عملکرد، و روحیه کارکنان می‌شود (Withycombe et al., 2017) و این سبک غیر کارکردی می‌تواند به ظرفیت سازمان برای نوآوری و ایجاد رفتارهای ارزش‌افزا در سازمان آسیب برساند (Delgado et al., 2015). بنابراین فهم موضوع مدیریت ذرهبینی و چگونگی شکل‌گیری آن یک حوزه ضروری پژوهشی در داخل کشور است. همچنین در خصوص ضرورت و اهمیت انجام دادن پژوهش باید اشاره کرد که پژوهش‌های انجام‌شده در داخل کشور در خصوص مدیریت ذرهبینی منحصر به پژوهش‌های حضرتی و همکارانش (۱۳۹۵)، نغمه‌سنج (۱۳۹۶) و گیوکی (۱۴۰۱) است که هیچ‌یک از این پژوهش‌ها به ارائه الگوی چگونگی شکل‌گیری مدیریت ذرهبینی مبادرت نکرده است. بر اساس شکاف نظری و عملی که در خصوص موضوع پژوهش وجود دارد، این پژوهش بر آن است تا الگوی پیداپیش مدیریت ذرهبینی و چگونگی شکل‌گیری آن را با روش مدل‌سازی ساختاری-تفسیری تشریح کند.

مبانی نظری پژوهش مدیریت ذرهبینی

فرهنگ لغت وبستر مدیریت ذرهبینی را توجه شدید به جزئیات و مسائل ریز و کنترل دقیق افراد می‌داند (Wright, 1999). مدیران ذرهبینی مدیرانی هستند که بهشت به کارکنان خود نزدیک‌اند و دائم بر آن‌ها نظارت دارند و به طور مداوم آن‌ها را کنترل می‌کنند (جواهری، ۱۳۸۷). مدیریت ذرهبینی را می‌توان به صورت ارزیابی فرایندها یا افراد از نزدیک و با توجه به ریزترین شاخصه‌های عملکردی تعریف کرد. این سبک مدیریت اغلب منفی تلقی می‌شود و به این واقعیت نزدیک است که مدیریت ذرهبینی تمایل به دخالت بیش از حد در جزئیات دارد. مدیریت ذرهبینی در ارتباط با منابع انسانی ممکن است نالمنی، بی‌اعتمادی، ترس از شکست، و محدودیت‌های دیگری برای کارکنان ایجاد کند و مدیران را به دیکته کردن دائمی وظایف به کارکنان به شیوه مستبدانه تغییب کند

(Carvalho et al., 2022) در رابطه با محیط کار، مدیریت ذرهبینی در محیط‌های کاری سلسله‌مراتبی به دلیل محدودیت‌های سختگیرانه رشد می‌کند (Schweitzer, 2022). مشخص است که مدیریت ذرهبینی برای روحیه کارکنان اتفاق خوبی نیست. چون استقلال آن‌ها را کاهش می‌دهد و مانع خلاقیت آن‌ها می‌شود. در نتیجه افراد تحت مدیریت ذرهبینی احساس خوبی ندارند و بنابراین اغلب عملکرد خوبی هم ندارند (Mishra et al., 2019). مدیریت ذرهبینی موجب انسداد سازمانی و ایجاد موانع بر سر راه چارچوب‌ها و سیستم‌های کار می‌شود (Bans-Akutey, 2020). مدیریت ذرهبینی کارکنان را از نزدیک مدیریت و کنترل می‌کند و ممکن است برای کارکنان فضای منفی ایجاد کند (Limon & Dilekçi, 2020). مدیریت ذرهبینی بیش از حد برای محیط یادگیری مضر است و یکی از بدترین ویژگی‌های مدیران لقب دارد؛ طوری که در یک نظرسنجی صورت‌گرفته متخصصان فناوری اطلاعات مدیریت ذرهبینی را بدترین ویژگی مدیریتی ممکن نام برده‌اند (Arora et al., 2017). در یک تعریف دیگر، مدیریت ذرهبینی تلاش مدیران برای مداخله و کنترل کار زیردستان به حدی تعریف می‌شود که حتی در ریزترین وظایف کارکنان Flinders & Tonkiss, 2016) یک شکل افراطی از مدیریت ذرهبینی زمانی اتفاق می‌افتد که حتی در ریزترین وظایف کارکنان توسط مدیران سازمانی دخالت صورت گیرد (Mookerjee et al., 2022). مدیریت ذرهبینی در کارکنان این احساس را ایجاد می‌کند که همهً فعالیت‌های آن‌ها توسط مدیر ناظارت می‌شود و می‌تواند با توجه بیش از حد به جزئیات، برنامه‌ریزی وظایف تا کوچک‌ترین جزئیات، ناظارت بر استراحت کارکنان یا ساعات کاری با وسوس همراه باشد. مدیران ذرهبینی یک فرض نادرست دارند مبنی بر اینکه می‌توانند وظایف کلیدی سازمان را به تنهایی انجام دهند (Shao et al., 2018). پاشاری مدیران به مدیریت ذرهبینی ممکن است مشکلاتی را برای سازمان، کارکنان، و حتی دیگر ذی‌نفعان به همراه داشته باشد. در این زمینه، دلگادو و همکارانش (۲۰۱۵) استدلال می‌کنند که مدیریت ذرهبینی می‌تواند به ظرفیت سازمان برای نوآوری و ایجاد خدمات ارزش افزوده آسیب برساند. مشکلاتی چون افزایش تعارضات سازمانی، غیبت و ترک خدمت، افزایش تعداد شکایت، کاهش کیفیت فرایندهای کاری، و عدم کفایت مدیریتی ناشی از مدیریت ذرهبینی است. همچنین پژوهش‌های دیگری در مورد مشکلات کارکنان کاهش خلاقیت، بهره‌وری، عملکرد، و روحیه کارکنان و افزایش تمایل به ترک کار را به عنوان پیامدهای مدیریت ذرهبینی بر شمرده‌اند (Mookerjee et al., 2022). پیامدهای منفی ایجادشده توسط مدیران ذرهبینی مؤید آن است که این نوع مدیران از سرمایهٔ مسیر شغلی تهی هستند و شایستگی‌های کمتری برای احراز و تصدی پست‌های مدیریتی دارند. این نوع مدیران تصحیح و بررسی بیش از حد معمول انجام می‌دهند و با ریزبینی خاصی به جزئیات توجه می‌کنند. آن‌ها با تلاش برای حفظ کنترل بر همهٔ چیز زیردستان خود را بیش از حد محدود می‌کنند (Elmouatamid et al., 2020). آن‌ها فقد انعطاف‌پذیری و چاکری برای تغییر و انجام دادن رفتارهای مؤثر رهبری و مدیریت هستند. این مدیران در تصمیم‌گیری‌های خود بیشتر تمایل به بررسی اطلاعات دمدمستی دارند و کمتر از تفكیر سیستمی و دید کل نگر برخوردارند (Delgado et al., 2015). مدیران ذرهبین به دلیل غرق شدن در مسائل جزئی توانایی تحلیل کل سیستم و توجه به بهره‌وری کلی را ندارند. در واقع آن‌ها علاوه بر اینکه کلیات را فدای جزئیات می‌کنند به مرور زمان اعتماد و احترام زیردستان را نیز از دست می‌دهند. در حقیقت، پیامد به کارگیری مدیران ذرهبینی آن است که سبک مدیریت آن‌ها در کارکنان این احساس را ایجاد می‌کند که همهً فعالیت‌های آن‌ها توسط مدیر ناظارت می‌شود و این ناظارت می‌تواند با توجه بیش از حد به جزئیات برنامه‌ریزی تا کوچک‌ترین برنامه‌ها، حتی ناظارت بر استراحت کارکنان یا ساعات کاری، با وسوس همراه باشد (Breaden, 2010).

علل شکل‌گیری مدیریت ذرهبینی اضافه باری اطلاعاتی و مدیریت ذرهبینی

مدیر ذرهبینی عمدهاً از اطلاعات ارائه‌شده توسط زیردستان قانع نیست و مدام درخواست بیشتری می‌کند. این بار سنگینی بر دوش زیردستان است و اکثر کارمندان نالمید می‌شوند و گاهی اوقات شغل خود را ترک می‌کنند. در واقع مدیران برای مؤثر و کارآمد ماندن به اطلاعات مرتبط نیاز دارند. با این حال، تحت فشار قرار دادن زیردستان برای اطلاعات زیاد از ویژگی‌های مدیریت ذرهبینی است (Breaden, 2010).

تحمل ابهام و مدیریت ذرهبینی

مدیران ذرهبینی از ماندن در ابهام یا ناآگاهی در مورد یک مسئله متنفرند. آن‌ها دوست دارند در هر مرحله از جزئیات امور مطلع شوند. حتی با وجود گزارش‌های متعدد، به نظر می‌رسد جلساتی که کارکنان را برای دریافت بازخورد بیشتر دعوت می‌کنند هرگز پایان نمی‌یابد (Breaden, 2010).

ضروری بودن به اقتضای شرایط

اگرچه سبک مدیریت ذرهبینی به عنوان روشی منفی برای برخورد با افراد در نظر گرفته می‌شود و شهرت بدی به دست آورده است، اگر به شیوه‌ای مناسب در زمان مناسب به کار گرفته شود، می‌تواند نتایج مثبت هم به همراه داشته باشد. زمانی که تکلیف جدید و پیچیده باشد، مدامی که کارمندان تازه‌کار باشند، وقتی سازمان در بحران و مشکلات قرار دارد، زمانی که تصمیم‌گیری در مورد مسئله بحرانی که بر کسب‌وکار تأثیر می‌گذارد باید انجام شود سبک مدیریت ذرهبینی مثبت تلقی می‌شود (Rossidis et al., 2020).

پیشینه تحقیق

بررسی پژوهش‌های صورت گرفته در باب مدیریت ذرهبینی مؤید آن است که تا پیش از این پژوهش‌های متنوعی در این خصوص انجام شده است. اما پژوهش داخلی که مبادرت به ارائه الگوی شکل‌گیری مدیریت ذرهبینی کرده باشد موجود نیست. گیوکی (۱۴۰۱) در پژوهش خود به تشریح موضوع مدیریت ذرهبینی و چگونگی تشخیص و راه حل کنترل آن پرداخت و مجموعه‌ای از راهکارها را برای حل این موضوع مطرح کرد. نغمه‌سنچ (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «تأثیر مدیریت ذرهبینی بر بهره‌وری نیروی انسانی» به این نتیجه رسید که مدیریت ذرهبینی بر بهره‌وری نیروی انسانی تأثیر مطلوبی ندارد. حضرتی و همکارانش (۱۳۹۵) در تحقیقی به آسیب‌شناسی مدیریت ذرهبینی در شرکت‌های حسابرسی و حسابداری شرکت‌ها پرداختند. نتایج این پژوهش حاکی از این است که مدیریت ذرهبینی نمونه‌ای از ضعف مدیریتی است که بیانگر کنترل بیش از اندازه و غیر ضروری کارکنان توسط مدیریت و توجه شدید مدیر به جزئیات کاری است. در خصوص پژوهش‌های خارجی ندیدی^۱ و همکارانش (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان «رفتار مدیریت ذرهبینی و بهره‌وری کارکنان در شرکت‌های کوچک و متوسط» در ایالت ریورز به مطالعه پرداختند. در این پژوهش مشخص شد مدیریت ذرهبینی همیشه منفی نیست و تحت نمونه‌ها و شرایط خاص می‌تواند مفید باشد. سالسابلایا^۲ و همکارانش (۲۰۲۲) در تحقیقی به بررسی دیدگاه نسل Z در مورد مدیریت ذرهبینی و تأثیر آن بر عملکرد کاری پرداختند. نتایج این تحقیق نشان داد مدیریت ذرهبینی مانند دو روی یک سکه برای نسل Z است و برای افرادی که تجربه کاری ندارند و به راهنمایی و بازخورد دائمی نیاز دارند مفید است. بنابراین مدیریت ذرهبینی می‌تواند به کسانی که تازه وارد محل کار شده‌اند کمک کند تا نقش‌ها و مسئولیت‌های خود را بهخوبی انجام دهند و کارآمدتر باشند و به شرکت کمک کنند. لری تریبل^۳ (۲۰۲۰) در پژوهشی تحت عنوان « فقط بگذار کارم را انجام دهم! » به بررسی تأثیر مدیریت ذرهبینی بر متخصصان فناوری اطلاعات پرداخت. یافته‌ها بر اهمیت ایجاد اعتماد مدیران بر کار متخصصان فناوری اطلاعات تأکید دارد و پیشنهاد می‌کند مدیران به طور فعل مداخله در کار متخصصان را باید کاهش دهند. راجکومار^۴ (۲۰۱۶) پژوهشی با عنوان «مدیریت ذرهبینی دشمن کارمندان» انجام داده است. نتیجه این پژوهش نشان می‌دهد مدیران باید تمایل به کاهش دخالت در وظایف کارکنان را در دستور کار خود قرار دهند. رایت و همکارانش (۱۹۹۹) تحقیقی با عنوان «اثر مدیریت ذرهبینی بر رضایت شغلی و بهره‌وری» انجام دادند. این پژوهش نشان می‌دهد مدیریت ذرهبینی نمی‌تواند راه حلی برای افزایش بهره‌وری در بین نمایندگان فروش محصولات پزشکی باشد.

بر اساس بررسی پیشینه پژوهش مشخص می‌شود که در خصوص الگوی پیدایش مدیریت ذرهبینی خلاً و شکاف پژوهشی وجود دارد. بر این اساس پژوهش‌های انجام شده در داخل کشور در خصوص مدیریت ذرهبینی منحصر به پژوهش‌های حضرتی و همکارانش (۱۳۹۵)، نغمه‌سنچ (۱۳۹۶)، و گیوکی (۱۴۰۱) است که هیچ‌یک از این پژوهش‌ها به ارائه الگوی چگونگی شکل‌گیری

1. Ndidi

2. Salsabila

3. Larry tribble

4. Rajkumar

مدیریت ذره‌بینی مبادرت نکرده است. همچنین پژوهش‌های خارجی صورت‌گرفته در باب این مفهوم بیشتر در خصوص بررسی ابعاد و شاخصه‌های مدیریت ذره‌بینی و پیامدها و آثار آن بوده است. بنابراین این پژوهش با ارائه الگوی چگونگی شکل‌گیری مدیریت ذره‌بینی سعی در تقلیل و کاهش این شکاف پژوهشی دارد.

روشناسی پژوهش

پژوهش حاضر بر پایه پژوهش آمیخته و به صورت کیفی و کمی در پارادایم قیاسی-استقرایی است که از نظر هدف کاربردی و از حیث ماهیت و روش توصیفی-پیمایشی است. از آنجا که پژوهش حاضر از نوع تحقیقات آمیخته است، لازم است روش‌شناسی به تفکیک بخش کیفی و کمی تشریح شود. در بخش کیفی جامعه آماری پژوهش خبرگان‌اند، متشكل از استادان دانشگاه در حوزه مدیریت رفتار سازمانی و مدیریت منابع انسانی و همچنین مدیران ارشد سازمان‌های دولتی همکاری‌کننده در پژوهش، که با استفاده از روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی و بر اساس اصل کفایت نظری ۳۰ نفر از آن‌ها به عنوان نمونه پژوهش در نظر گرفته شد. در خصوص چگونگی انتخاب جامعه آماری باید اشاره کرد با توجه به ماهیت موضوع و مفهوم مدیریت ذره‌بینی باید از افرادی استفاده می‌شد که از حیث نظری و عملی با این مفهوم آشنایی داشته باشند و اشراف اطلاعاتی لازم را در جهت پاسخ‌گویی به سؤالات مصاحبه و پرسشنامه دارا باشند. بنابراین ترکیبی از استادان دانشگاه و مدیران سازمان‌های دولتی به عنوان اعضای نمونه پژوهش در نظر گرفته شد. همچنین در بخش کیفی ابزار گردآوری داده مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود که بخشی از آن به صورت حضوری و بخش دیگری نیز به شکل تلفنی با اعضای نمونه انجام شد. مصاحبه‌های انجام‌شده توسط محققان در یک بازه سی تا چهل دقیقه‌ای انجام گرفت و از نکات مورد اشاره خبرگان فیش‌برداری شد. برای بررسی روایی و پایایی ابزار گردآوری اطلاعات در بخش کیفی از روش محتوا و روایی نظری و پایایی درون‌کدگذار میان‌گذار استفاده شد که نشان از تأیید این دو شاخص داشت. در این پژوهش برای تحلیل داده‌ها در بخش کیفی روش تحلیل محتوا و کدگذاری به کمک نرم‌افزار Atlas.ti استفاده شد. در خصوص روش‌شناسی بخش کمی نیز لازم به توضیح است که جامعه آماری این بخش استادان دانشگاه و مدیران سازمان‌های دولتی بودند که با روش هدفمند ۳۰ نفر از آن‌ها به عنوان نمونه انتخاب شدند. همچنین ابزار گردآوری داده در بخش کمی روایی اعتبار محتوا و پایایی بازآزمون بود که نشان از تأیید روایی و پایایی پرسشنامه‌ها داشت. همچنین برای تحلیل کمی از روش مدل‌سازی ساختاری-تفسیری بهره گرفته شد.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های جمعیت‌شناختی

در پژوهش حاضر یافته‌های جمعیت‌شناختی مشتمل بر بررسی ویژگی‌های دموگرافیک اعضای نمونه است که در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه

جنسيت	فراباني	سابقه کاري	فراباني	مدرک تحصيلي	فراباني	شغل	فراباني
مرد	۲۶	کمتر از ۱۰	۶	کارشناسي	۲	استاد	۱۲
زن	۴	۲۰ تا ۱۱	۱۵	کارشناسي ارشد	۱۴	مدير سازمان دولتی	۱۸
		بالاتر از ۲۰	۹	دكتري	۱۴		

یافته‌های بخش کیفی

در این پژوهش و در بخش کیفی با استفاده از مصاحبه با خبرگان داده‌های مورد نظر که مشتمل بر شناسایی عوامل مؤثر بر مدیریت ذره‌بینی هستند شناسایی شدند. این عوامل با استفاده از روش کدگذاری و با بهره‌گیری از نرم‌افزار Atlas.ti مورد شناسایی قرار گرفت. در خصوص نحوه کدگذاری و استخراج داده‌های کیفی گفته است با توجه به ماهیت سؤالات و نحوه

پاسخگویی خبرگان، که عیناً واژگان و عبارات مورد اشاره ایشان به صورت مؤلفه‌های مرتبط با مدیریت ذرهبینی بود، از روش کدگذاری استفاده شد که شرح کامل عوامل شناسایی شده به صورت جدول ۲ است. پیش از آنکه کدگذاری انجام شده ارائه شود، لازم است نمونه‌ای از تحلیل کیفی نشان داده شود. بر این اساس، مشارکت‌کننده P06 اشاره کرده است:

«به نظر من یکی از مهم‌ترین عواملی که در میان مدیران سازمان‌های دولتی در ارتباط با مدیریت ذرهبینی دیده می‌شود ریزبینی و عدم دوراندیشی است که خیلی در شکل‌گیری مدیریت ذرهبینی اثرگذار است.»

همچنین مشارکت‌کننده P19 ابراز داشته است:

«اگر به دنبال پیدا کردن مدیر ذرهبینی هستید، به سراغ مدیرانی بروید که دنبال راه حل‌های سریع و بازخوردهای آنی هستند. این مدیران کوتاه‌نگر بوده و فقط با ریزبینی اهداف کوتاه‌مدت را پیگیری می‌کنند.»

همان‌گونه که مشاهده می‌شود مشارکت‌کننده P06 به ریزبینی و عدم دوراندیشی به عنوان دو کد باز اشاره کرده و مشارکت‌کننده P19 راه حل‌های سریع و بازخوردهای آنی و پیگیری اهداف کوتاه‌مدت را شاخصه مدیران ذرهبینی معرفی کرده است. با توجه به نمونه تحلیل کیفی، فرایند کدگذاری به شرح جدول ۲ است.

جدول ۲. فرایند کدگذاری و عوامل مؤثر بر مدیریت ذرهبینی

مقولات	کدهای انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز
عوامل فرهنگی	ریزبینی و نبود فرهنگ دوراندیشی	ریزبینی، فرهنگ کوتاه‌نگری، عدم دوراندیشی	
	نبود فرهنگ آینده‌نگری	فرهنگ نزدیکبینی، عدم وجود آینده‌نگری، تفکر کوتاه‌مدت	
	فرهنگ کوتاه‌مدت‌نگری در مقابل بلندمدت‌نگری	عدم اعتماد نسبت به آینده، تحکم فرنگ کوتاه‌مدت‌نگری، نبود فرهنگ بلندمدت‌نگری	
	فرهنگ مبتنی بر عقایالت محدود	راه حل رضایت‌بخش، سندروم ارضای فوری، رضایت‌بخشی سطحی	
	سندروم بازخورد سریع	رضایت آنی، بازخورد فوری، ارزیابی کوتاه‌مدت	
عوامل روان‌شناسی	انگیزش پایین برای تعییر	نبود انگیزه تعییر، نبود محرك انگیزشی تحول آفرین، تمایل به حفظ شرایط موجود	
	شخصیت ریزنگر	شخصیت کوتاه‌فکر، شخصیت جزئی نگر، شخصیت با دید کوتاه	
	اثر زهرآگین موقفیت‌های جزئی	رابطه معکوس اثر موقفیت کوتاه‌مدت با دورنگری، سرمیست شدن از موقفیت کوتاه‌مدت و جزئی	
عوامل رفتاری	پارادوکس قدرت	رابطه معکوس قدرت و بینش دورنگرانه، سرمیست شدن از قدرت	
	حماقت و سماجت مدیریت	سماجت بر افق دید کوتاه‌مدت، پافشاری بر تصمیمات کوتاه‌مدت، خودشیفتگی مدیریتی	
	مدل اداری تصمیم‌گیری، مدیریت با تصمیمات سریع، اتخاذ تصمیم رضایت‌بخش	مدل اداری تصمیم‌گیری، مدیریت با تصمیمات سریع، اتخاذ تصمیم رضایت‌بخش	
عوامل سازمانی	مدیریت غیر یادگیرنده	ناتوانی در تعییر، ناتوانی در یادگیری، توانش کم یادگیری‌پذیری	
	مدیریت منفعل و غیر راهبردی	مدیریت تدافعی، مدیریت واکنشی، انفعال مدیریتی	

ادامه جدول ۲.

مقولات	کدهای انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز
محددیت‌های فشارافزا		فشار ساختاری	فشار برنامه‌های کوتاه‌مدت، فشار مدیران بالادست، فشار بودجه، تأکید بر نتیجه‌محوری
محددیت‌های یادگیری		فشار ذهنی	فشار ذهنی نفعان برای نتیجه سریع، فشار برای نتایج دقیق، ریزبینی مدیر بر تحقق نتایج
محددیت‌های شناختی مدیر		خطاهای شناختی در تصمیم‌گیری	اشتباه در قضاوت، توانش پاسین یادگیری، عدم انعطاف‌پذیری شناختی، جمود ذهنی تصمیمات ریزبینانه، توجه به جزئیات در تصمیم‌آصفه‌باری اطلاعات، خطاهای تصمیم‌گیری
عوامل همبسته و مداخله‌جو		ارتباطات بسته	حلقه ارتباطی بسته، ارتباطات محدود، تاثویی شبکه‌سازی
محددیت‌های درون‌سازمانی		چسبندگی وضع موجود	عدم توجه به مسائل کلان، چسبندگی به وضع موجود، عدم تمایل به تعییر
محددیت‌های فردی		شخصیت ذرهین	عدم هماهنگی، نبود یکپارچه‌سازی، نیاز به ریزبینی در ارزیابی کارمندان
سندروم فریب تمرکز		ستدروم فریب تمرکز	حساسیت بالا، حساسیت بودن در عملکرد، ریزبینی بالا
بروز مدیریت ذرهینی		جزئی نگری در مقابل کلی نگری	ریزبینی، دقت داشتن زیادی، سخت‌گیری زیادی، طراحت بالا، ظرفی‌بینی
کوتاه‌نظری		نژدیک‌بینی در برابر بلندنظری	جابه‌جایی اصل و فرع، عدم اولویت‌بندی صحیح، عدم وجود کل نگری
عدم مال‌اندیشی		جزئی نگری مدیریت	حاکمیت دیدگاه جزء‌اندیش، سختگیری و دقت بی‌جا، جزئی نگری بی‌مورد
عدم مال‌اندیشی		عدم مال‌اندیشی مدیریت	نژدیک‌بین بودن، فقدان بلندنظری، تمایل به دید کوتاه‌مدت
عدم تفکر استراتژیک و آینده‌نگر		بداشتن نظری مدیریت	مدیریت سختگیر و جزئی نگر، مدیریت کوتاه‌نظر، مدیریت کوتاه‌فکر و کوتاه‌بین
عدم آینده‌پژوهی		عدم آینده‌پژوهی	شخصیت کوتاه‌فکر، شخصیت با دید کوتاه و نژدیک‌بین و خودرأی
ظرفی‌بینی		عدم مال‌اندیشی	نژدیک‌بین و تک رو، مدیریت غیر راهبردی، مدیریت سطحی و کوتاه‌فکر
عدم تفکر سیستمی		بداشتن نظری	نبود دوراندیشی، عدم مال‌اندیشی، نبود عاقبت‌اندیشی
جزئی نگری و عدم تفکر سیستمی		بداشتن نظری مدیریت	فقدان تفکر استراتژیک، بداشتن چشم‌انداز، نبود اهداف راهبردی
جزئی نگری و عدم تفکر راهبردی		بداشتن روش‌بینی	عدم آینده‌پژوهی، نبود آینده‌نگری، طرفی‌بینی، بداشتن رویکرد پیش‌بین
جزئی نگری و عدم تفکر راهبردی		بداشتن راهبرد صلح	نبود تفکر کل نگر، نبود تفکر سیستمی، نبود دید سیستمی
ذهنی و انجامداد فکری		بداشتن راهبردی	نبود دید اقتصایی، بداشتن راهبرد صلح، نبود تفکر راهبردی

ادامه جدول ۲.

مقولات	کدهای انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز
		تصمیمات ریزبینانه و غیر اثربخش	مدیریت استراتژیک ضعیف، تصمیمات ریزبینانه، تصمیمات غیر اثربخش
		ناتوانی در ارائه چشم‌انداز	ناتوانی در تشخیص فرصت‌ها، ناتوانی در تشخیص تهدیدها، نبود چشم‌انداز روش
پیامدهای استراتژیک		عدم موفقیت در دستیابی به اهداف بلندمدت	تمایل به اهداف کوتاه‌مدت، عدم موفقیت در دستیابی به اهداف بلندمدت سازمان
		کاهش فعالیت‌های آیده‌پژوهی	عدم تمایل به آینده‌نگری، نبود آینده‌پژوهی، نبود رویکرد پیش‌بینی
		کاهش فعالیت‌های تحقیق و توسعه	ناتوانی در پایش محیطی، نبود فعالیت‌های تحقیق و توسعه، ضعف در شناخت تهدید و فرصت
پیامدهای مدیریت ذره‌بینی		از دست رفتن فرصت‌های آینده	کاهش رشد سازمانی، از دست رفتن فرصت‌های آینده، ناتوانی پایش محیطی
		زایل شدن سرمایه‌های فکری، زایل شدن سرمایه‌های مادی، حیفومنیل شدن	زایل شدن سرمایه‌های فکری، زایل شدن سرمایه‌های مادی، حیفومنیل شدن
		منابع سازمانی	منابع سازمانی
پیامدهای غیر استراتژیک		ضعف در تصمیم‌گیری	تصمیم‌گیری ضعیف، تصمیمات غیر اثربخش، تصمیمات ناکارا
		جزئی نگری در برنامه‌ها	فقدان برنامه‌های راهبردی، برنامه‌های کوتاه‌مدت، نبود برنامه‌ریزی راهبردی
		جزئی نگری در ارزیابی	ازیابی کوتاه‌مدت، ارزیابی ریزبینانه، ارزیابی جزئی نگر

یافته‌های بخش کمی

به دست آوردن ماتریس روابط درونی متغیرها^۱ (SSIM)

پس از آنکه مؤلفه‌های مرتبط با مدیریت ذره‌بینی شناسایی شد، نوبت به وارد کردن آن‌ها در ماتریس ساختاری می‌شود. این ماتریس یک ماتریس به اندازه مؤلفه‌های مرتبط با مدیریت ذره‌بینی است که در سطر و ستون آن همه مؤلفه‌ها به ترتیب ذکر می‌شود. در واقع جهت تشکیل ماتریس روابط درونی متغیرها از خبرگان در فرایند ISM خواسته می‌شود تا بر اساس اصول زیر (جدول ۳) ماتریس را تکمیل کنند.

جدول ۳. تعاریف نمادها

نماد	تعريف	نماد	تعريف	نماد
X	برای نشان دادن تأثیر دوطرفه (بعد A به Z و بعد Z به A)		يعني A منجر به Z می‌شود	V
O	برای نشان دادن فقدان رابطه بین دو بعد		يعني Z منجر به A می‌شود	A

سپس با نظرات خبرگان ماتریس ساختاری روابط درونی متغیرها به شرح جدول ۴ تشکیل شد.

1. structural self-interaction matrix

جدول ۴. ماتریس ساختاری روابط درونی متغیرها

۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	مؤلفه‌ها
X	X	V	X	V	V	V	A	X	A	X	X	X		عوامل فرهنگی
V	V	V	X	X	X	X	X	V	V	X	X			عوامل روان‌شناختی
X	X	V	V	V	V	V	V	V	X	X				عوامل رفتاری
X	X	X	X	X	V	V	V	V	V					عوامل سازمانی
X	X	X	X	X	X	X	X	X						محدودیت‌های فشارافزا
X	A	A	V	V	V	V	V	X						محدودیت‌های شناختی مدیر
X	X	X	X	X	X	X								محدودیت‌های درون‌سازمانی
V	X	X	V	V	V									محدودیت‌های فردی
V	V	V	X	X										عدم تفکر سیستمی و اقتصابی
V	V	X	X											عدم تفکر استراتژیک و آینده‌نگر
V	V	X												کوتاه‌فکری و کوتاه‌نظری
X	X													سندروم فریب تمرکز
X														پیامدهای استراتژیک
														پیامدهای غیر استراتژیک

به دست آوردن ماتریس دستیابی^۱

ماتریس دستیابی با جایگزین ساختن نمادهای موجود در ماتریس SSIM به اعداد ۰ و ۱ بر حسب قواعد زیر عمل می‌کند:

- اگر نماد خانه (j, i) معادل V باشد، آن‌گاه ارزش آن خانه معادل ۱ و ارزش خانه قرینه ۰ است.
- اگر نماد خانه (j, i) معادل A باشد، آن‌گاه ارزش آن خانه معادل ۰ و ارزش خانه قرینه ۱ است.
- اگر نماد خانه (j, i) معادل X باشد، آن‌گاه ارزش آن خانه و ارزش خانه قرینه ۱ خواهد بود.
- اگر نماد خانه (j, i) معادل O باشد، آن‌گاه ارزش آن خانه و ارزش خانه قرینه ۰ خواهد بود.

جدول ۵. ماتریس دستیابی اولیه

۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	مؤلفه‌ها
۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۰	۱	۱	۱	۱	عوامل فرهنگی
۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	عوامل روان‌شناختی
۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	عوامل رفتاری
۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	عوامل سازمانی
۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۰	۱	محدودیت‌های فشارافزا
۱	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۱	محدودیت‌های شناختی مدیر
۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۱	۱	۱	محدودیت‌های درون‌سازمانی
۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۱	محدودیت‌های فردی
۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۱	۰	عدم تفکر سیستمی
۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۱	۰	عدم تفکر استراتژیک
۱	۱	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۱	۰	کوتاه‌فکری و کوتاه‌نظری
۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	سندروم فریب تمرکز
۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۱	پیامدهای استراتژیک
۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۱	پیامدهای غیر استراتژیک

سازگار کردن ماتریس دستیابی

بعد از به دست آمدن ماتریس اولیه، باید سازگاری درونی آن نیز برقرار شود. یعنی اگر عامل A منجر به عامل B شود و عامل B هم منجر به عامل C شود، در نتیجه، عامل A باید منجر به عامل C شود. و اگر در ماتریس دستیابی این حالت برقرار نباشد باید ماتریس اصلاح شده و روابطی که از قلم افتاده جایگزین شوند. در این پژوهش برای سازگار کردن ماتریس از نرم‌افزار Matlab استفاده شد که نتایج آن در جدول ۶ قابل مشاهده است.

جدول ۶. ماتریس دستیابی سازگاری شده

مؤلفه‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	قدرت نفوذ
عوامل فرهنگی	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱
عوامل روان‌شنختی	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
عوامل رفتاری	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
عوامل سازمانی	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
محدودیت‌های فشارافزا	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۰	۱	۱
محدودیت‌های شناختی مدیر	۱	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱
محدودیت‌های درون‌سازمانی	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۱	۱	۱	۱
محدودیت‌های فردی	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عدم تفکر سیستمی و اقضایی	۰	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عدم تفکر استراتژیک	۰	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۰
کوتاه‌فکری و کوتاه‌نظری	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱
سندروم فربیت تمرکز	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰
پیامدهای استراتژیک	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۱
پیامدهای غیر استراتژیک	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۱
میزان وابستگی	-	۱۴	۱۳	۱۳	۱۴	۱۴	۱۰	۱۳	۱۴	۱۳	۹	۷	۹	۱۰	

تعیین سطح و اولویت‌بندی متغیرها

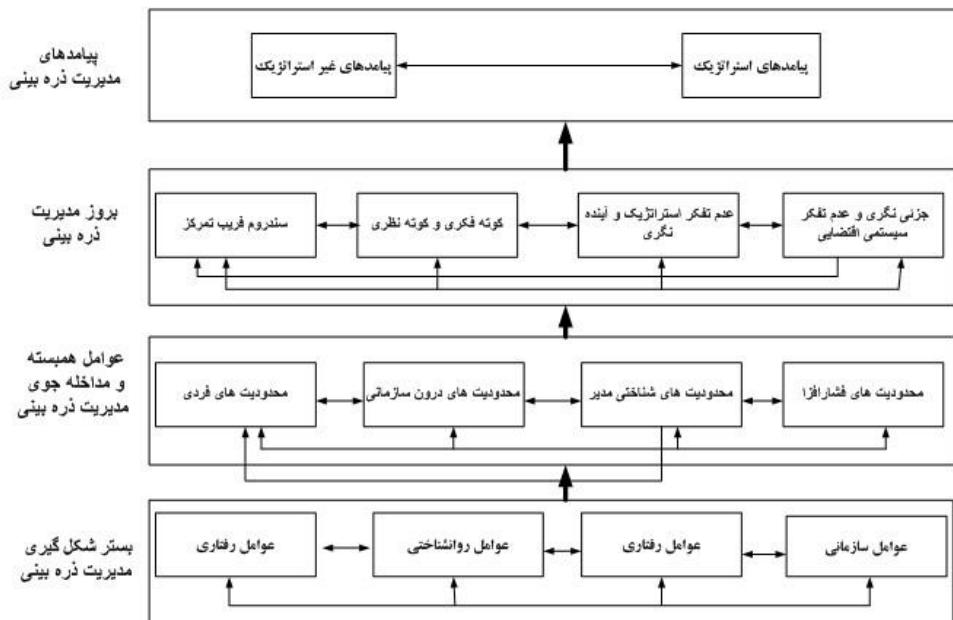
در روش مدل‌سازی ساختاری- تفسیری، برای تعیین سطح و اولویت متغیرها مجموعه‌های ورودی و خروجی برای هر متغیر مشخص می‌شود. در این مرحله، پس از تعیین مجموعه‌ورودی و خروجی، مجموعه مشترک برای هر متغیر نیز تعیین می‌شود. سپس، به منظور اولویت‌بندی، متغیرهایی که مجموعه خروجی و مشترک آن‌ها کاملاً مشابه باشد، در بالاترین سطح از سلسله مراتب مدل ISM قرار می‌گیرند. برای مشخص کردن اجزای سطح بعدی سیستم، متغیر سطح‌بندی شده از جدول حذف و با بقیهً متغیرهای باقی‌مانده جدول بعدی شکل داده می‌شود و این عمل تا تعیین سطح همهً متغیرها ادامه داده خواهد شد. جدول ۷ سطح‌بندی متغیرها را نشان می‌دهد.

جدول ۷. تعیین سطوح متغیرها (جدول تلفیق تناوب اول تا چهارم)

متغیرها	مجموعه ورودی	مجموعه خروجی	مجموعه مشترک	سطح
عوامل فرهنگی	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	اول
عوامل روان‌شنختی	(۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	اول
عوامل رفتاری	(۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	اول
عوامل سازمانی	(۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	اول
محدودیت‌های فشارافزا	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	دوم
محدودیت‌های شناختی	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	دوم
محدودیت‌های سازمانی	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	دوم
محدودیت‌های فردی	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	دوم
عدم تفکر سیستمی	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	سوم
عدم تفکر استراتژیک	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	سوم
کوتاه‌فکری و کوتاه‌نظری	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	سوم
سندروم فربیت تمرکز	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	(۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ و ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱)	چهارم
پیامدهای استراتژیک	(۱۴ و ۱۳)	(۱۴ و ۱۳)	(۱۴ و ۱۳)	چهارم
پیامدهای غیر استراتژیک	(۱۴ و ۱۳)	(۱۴ و ۱۳)	(۱۴ و ۱۳)	چهارم

ترسیم مدل

بعد از آنکه سطح‌بندی انجام شد و تعیین روابط مشخص شد، می‌توان مدل نهایی آن را با توجه به ماتریس دستیابی سازگارشده ترسیم کرد. به همین منظور ابتدا متغیرها بر حسب سطح از بالا به پایین مرتب می‌شوند. در پژوهش حاضر، در چهار سطح، مؤلفه‌های مرتب با مدیریت ذره‌بینی دسته‌بندی شدند. شکل ۱، مدل نهایی پژوهش را نشان می‌دهد.

شکل ۱. مدل نهایی پژوهش

در خصوص تشریح مدل نهایی پژوهش گفتنی است مدل حاضر از چهار بخش تشکیل شده که در بخش اول به بستر شکل‌گیری مدیریت ذره‌بینی اشاره شده است. این قسمت چهار بخش عوامل سازمانی، عوامل رفتاری، عوامل روان‌شناختی، و عوامل فرهنگی را در بر می‌گیرد. این عوامل توسط عوامل همبسته و مداخله‌جو تقویت و بروز مدیریت ذره‌بینی را سبب می‌شوند. بنابراین عوامل همبسته و مداخله‌جوی مدیریت ذره‌بینی - شامل محدودیت‌های فشارافزا، محدودیت‌های شناختی مدیر، محدودیت‌های درون‌سازمانی، محدودیت‌های فردی - زمینه‌ساز و مداخله‌گر در بروز مدیریت ذره‌بینی هستند. بر این اساس دو قسمت پایین، یعنی بستر شکل‌گیری و عوامل همبسته مدیریت ذره‌بینی در سازمان، موجب پیدایش سبک مدیریت ذره‌بینی می‌شود که متأثر از جزئی نگری و عدم تفکر سیستمی اقتصادی، عدم تفکر استراتژیک و آینده نگری، کوتاه فکری، کوتاه نظری، و سندروم فریب تمرکز است. بخش چهارم مدل پیامدهای مدیریت ذره‌بینی است که شامل پیامدهای استراتژیک و پیامدهای غیر استراتژیک است. پیامدهای استراتژیک مشتمل بر تصمیمات ریزبینانه و غیر اثربخش، ناتوانی در ارائه چشم‌انداز، کاهش فعالیت‌های تحقیق و توسعه، کاهش فعالیت‌های آینده پژوهی، و عدم موفقیت در دستیابی به اهداف بلندمدت است. همچنین پیامدهای غیر استراتژیک شامل از دست رفتن فرصت‌های آینده، زایل شدن سرمایه‌های فکری و مادی، ضعف در تصمیم‌گیری، جزئی نگری در برنامه‌ها، و جزئی نگری در ارزیابی است.

تجزیه و تحلیل MICMAC

در نمودار ۱ تحلیل میکمک ارائه شده است. در این نمودار متغیرها بر اساس قدرت نفوذ و قدرت وابستگی تقسیم‌بندی می‌شوند.

متصل															مستقل															نمودار ۱. تحلیل Micmac
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	خودمحختار	وابسته	میزان وابستگی												

نمودار ۱. تحلیل Micmac

در این تجزیه و تحلیل متغیرها بر حسب قدرت نفوذ و قدرت وابستگی در چهار دسته تقسیم می‌شوند. دسته اول شامل متغیرهای خودمحختار است که قدرت نفوذ و وابستگی ضعیفی دارند یا به عبارتی ارتباطات اندک و ضعیفی با سیستم برقرار می‌کنند. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، متغیری در این قسمت قرار نگرفته است. متغیرهای وابسته دومین دسته را تشکیل می‌دهند که دارای قدرت نفوذ اندک‌اند، ولی از قدرت وابستگی بالایی برخوردارند. در این بخش از تحلیل نیز متغیری قرار نگرفته است. سومین دسته متغیرهای متصل نامیده می‌شوند که قدرت نفوذ و وابستگی زیاد دارند. این‌گونه متغیرها غیر ایستا هستند؛ یعنی هر گونه تغییر در آن‌ها می‌تواند سیستم را تحت تأثیر قرار دهد. در این بخش، عوامل فرهنگی، محدودیت‌های فشارافز، محدودیت‌های شناختی و فردی و سازمانی، نبود تفکر سیستمی، عدم تفکر استراتژیک، کوتاه‌فکری، و سندروم فربی تمکز قرار دارند. دسته اچهارم شامل متغیرهای مستقل است که قدرت نفوذ بالا و وابستگی پایینی دارند. متغیرهایی که در این بخش قرار می‌گیرند، پیامدهای استراتژیک و غیر استراتژیک، عوامل رفتاری، عوامل سازمانی، و عوامل روان‌شناختی هستند.

بحث و نتیجه

امروزه در توسعه و پیشرفت جوامع و سازمان‌ها مدیریت نقشی تعیین‌کننده و بسیار حائز اهمیت دارد؛ طوری که سازمان‌ها برای دستیابی به مأموریت و اهداف خود نیازمند مدیریت صحیح و کارآمد منابع و نیروی انسانی هستند تا از این طریق سازمان را به موفقیت برسانند. اما آنچه دستیابی به این موفقیت را تضمین می‌کند تعامل اصولی میان مدیریت و کارکنان است که دوام و بقای سازمان‌ها را در هر شکل و اندازه‌ای تحت تأثیر رویکرد خود قرار می‌دهد. در حقیقت رفتار و روابط میان مدیران و منابع انسانی رقمنزende سرنوشت یک سازمان است؛ بدین صورت که اگر شیوه مدیریت و رفتار مدیر با کارکنان سازنده و هدفمند باشد، به موفقیت و بهره‌وری سازمانی منجر می‌شود و اگر ناسالم و نادرست باشد، سازمان را با پیامدهای سنتگین و غیر قابل جبران مواجه خواهد کرد. در این میان مسئله‌ای که امروزه بیش از پیش در نقش آفرینی سازمان‌ها مؤثر است و به چالشی جدی مبدل شده وجود نوعی اختلال رفتاری و ضعف مدیریتی تحت عنوان مدیریت ذره‌بینی است و به موقعیتی اشاره دارد که شخص مدیر با نظارت و دخالت مخرب و بیش از حد و اظهار نظر دائم در امور مربوط به وظایف کارکنان قدرت تصمیم‌گیری را از آنان سلب

می‌کند و با از بین بردن خلاقيت‌های فردی باعث از دست رفتن استقلال فکري و کاهش اعتماد به نفس نیروي انساني می‌شود؛ به نحوی که عملکرد سازمان را با کاهش بهره‌وری و اختلال جدی مواجه می‌کند. به بیان دیگر مدیران موفق، با محول کردن مسئولیت به کارمندان و تأمین منابع لازم برای ايشان و همین‌طور تعیین زمان اتمام کار، آنان را در انجام دادن و ظایيف خود آزاد می‌گذارند. اما يك مدیر ذره‌بینی در گام آخر، به جای فراهم کردن استقلال فکري، در همه اين فرایند، ضمن اينکه بر عملکرد کارمندان خود نظارت پيوسته دارد، تواماً برای جزء‌به‌جزء شرح وظایيف آنان مطالبه گزارش می‌کند و با مشاهده هر گونه خطابي از موارد تنبيه‌ي استفاده می‌کند. بسياری از مدیران ذره‌بینی ويزگي‌های رفتاري مشابهی دارند که عمدتاً نتيجه کمال‌گرایي يا نامني‌های احساسی است. نكته جالب اين است که شناسايي يك مدیر ذره‌بینی نسبتاً آسان است. او صرفاً به دنبال رقابت است و بيشتر بر جزئيات تمرکز می‌کند و داراي ويزگي‌های شخصيتي وسوسى و كنترل‌کننده است و همچنین از اعتماد به شايستگي افرادي که تحت مدیرiyت او قرار دارند می‌ترسد. هنگامی که اعضای تيم حتی کوچک‌ترین تصميمات را بدون مشورت با او می‌گيرند بسيار عصبيانی می‌شود. در واقع مجموع اين عوامل به شكل‌گيری مدیرiyت ذره‌بینی می‌انجامد. با توجه به آنچه گفته شد، پژوهش حاضر با هدف ارائه الگوي پيدايش مدیرiyت ذره‌بینی و چگونگي شكل‌گيری آن با روش مدل‌سازی ساختاري- تفسيري انجام شد.

نتایج پژوهش مشتمل بر يافته‌های کيفي و کمي است؛ طوري که در بخش کيفي مؤلفه‌های مدیرiyت ذره‌بینی شناسايي و در بخش کمي الگوي پيدايش مدیرiyت ذره‌بیني ارائه شد. يافته‌های بخش کيفي پژوهش نشان‌دهنده آن است که بستر شكل‌گيری مدیرiyت ذره‌بیني با عوامل فرهنگي، عوامل روان‌شناختي، عوامل رفتاري، و عوامل سازمانی مرتبط است. همچنین نتایج اين بخش نشان می‌دهد که عوامل همبسته و مداخله‌جو مشتمل بر محدوديت‌هاي فشارافزا، محدوديت‌هاي شناختي مدیر، محدوديت‌هاي درون‌سازمانی، محدوديت‌هاي فردی، و سندروم فريپ تمرکز است. به علاوه، يافته‌های کيفي نشان داد بروز مدیرiyت ذره‌بیني به علت کوتاه‌فکري و کوتاه‌نظری، عدم تفكير استراتژيك و آينده‌نگر، و جزئي‌نگري و عدم تفكير سيستمي اقتضائي صورت می‌پذيرد. در نهايتي يافته‌های کيفي معرف پيامدهای مدیرiyت ذره‌بیني در قالب پيامدهای غير استراتژيك و پيامدهای استراتژيك بود. همچنین نتایج بخش کمي نشان‌دهنده الگوي مدیرiyت ذره‌بیني در چهار سطح است. در ارتباط با چهار حوزه اصلی پژوهش و تشریح مدل باید گفت الگوي پژوهش بر اساس چهار سطح بسترهای شكل‌گيری، عوامل همبسته و مداخله‌جو، عوامل اصلی بروز مدیرiyت ذره‌بیني، و پيامدهای آن تدوين شده است. در خصوص الگوي تدوين شده باید گفت برای مدیرiyت ذره‌بیني باید بسترهایي وجود داشته باشد. اين بسترهای شامل عوامل فرهنگي، عوامل روان‌شناختي، عوامل رفتاري، و عوامل سازمانی است. زمانی که بسترهای شكل‌گيری مدیرiyت ذره‌بیني فراهم باشد، عوامل مداخله‌جو و همبسته مانند محدوديت‌هاي فشارافزا، محدوديت‌هاي شناختي مدیر، محدوديت‌هاي درون‌سازمانی، محدوديت‌هاي فردی، و سندروم فريپ تمرکز می‌تواند سبک مدیرiyت ذره‌بیني را تقويت کند. با وجود شرایط پيش‌گفته، بروز مدیرiyت ذره‌بیني به سبب کوتاه‌فکري و کوتاه‌نظری، عدم تفكير استراتژيك و آينده‌نگر، و جزئي‌نگري و عدم تفكير سيستمي اقتضائي صورت می‌پذيرد که پيامدهای استراتژيك و غير استراتژيكی را متوجه سازمان می‌سازد. بنابراین پيامدهای استراتژيك مشتمل بر تصميمات ريزيبينانه و غير اثربخش، ناتوانی در ارائه چشم‌انداز، کاهش فعالیت‌هاي تحقیق و توسعه، کاهش فعالیت‌هاي آينده‌پژوهی، و عدم موفقیت در دستیابي به اهداف بلندمدت است. همچنین پيامدهای غير استراتژيك شامل از دست رفتن فرصت‌هاي آينده، زايل شدن سرمایه‌های فکري و مادي، ضعف در تصميم‌گيری، جزئي‌نگري در برنامه‌ها، و جزئي‌نگري در ارزیابي است. در خصوص وجود اشتراك و افتراء پژوهش با دیگر پژوهش‌هاي صورت‌گرفته باید ابراز داشت يافته‌های اين پژوهش با راجکومار (۲۰۱۶) همخوانی و مطابقت دارد. وجه اشتراك پژوهش‌ها در اشاره به دخالت در ظایيف کارکنان به عنوان يك عامل سازمانی و اهميت ارتباطات در شكل‌گيری مدیرiyت ذره‌بیني يك عامل روان‌شناختي است. همچنین نتایج پژوهش با يافته‌های لري تريبل (۲۰۲۰) داراي هماهنگي است. اين پژوهش نيز همچون پژوهش حاضر دخالت و كنترل بيش از حد را مشخصه بسترساز مدیرiyت ذره‌بیني معرفی می‌کند. به علاوه پژوهش رايت و همکارانش (۱۹۹۹) در خصوص پيامدها با حوزه چهارم پژوهش، يعني پيامدهای مدیرiyت ذره‌بیني، مطابقت دارد. زيرا هر دو پژوهش مشكلات تصميم‌گيری را از پيامدهای مدیرiyت ذره‌بیني معرفی كرده‌اند.

در خصوص کاربردهای عملی پژوهش باید گفت این پژوهش برای مدیران سازمان‌ها و شرکت‌های داخلی کاربرد دارد. بر این اساس مدیران سازمان‌ها و شرکت‌های داخلی با مطالعه این پژوهش، ضمن آشنایی با مفهوم مدیریت ذرهبینی، می‌توانند به علل و ریشه‌های آن در سبک و شیوه مدیریت خود پی‌بینند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد علل روی آوردن به مدیریت ذرهبینی این است که از نظر روان‌شناسی مدیران ذرهبینی اعتقاد دارند خود همه چیز را می‌دانند و می‌توانند به درستی انجام دهند و در واقع نوعی خودخواهی و عدم آگاهی در شخصیت آن‌ها وجود دارد. دلیل دیگر احتمالاً فشاری است که برای دستیابی به شاخص‌های کلیدی مربوط به عملکرد مجموعه به مدیران ذرهبینی تحمیل می‌شود. مثلاً هر مدیری که ملزم به دستیابی به مجموعه‌ای از اهداف در یک چارچوب زمانی خاص باشد ممکن است احساس کند چاره‌ای جز استفاده از رویکرد مدیریت ذرهبینی در اداره یک تیم ناکارآمد ندارد تا صرفاً این طریق بتواند به موفقیت برسد. آنچه در عمل وجود دارد این است که باید دائم عملکرد سایرین را هدایت و کنترل کند تا احساس بهتری داشته باشد. اما این موضوع بیشتر نالمی عاطفی آن‌ها را آشکار می‌کند و دستاوردی جز توهمند مفید بودن و نظارت بی‌نتیجه برای مدیران ندارد. از سوی دیگر مدیرانی که رویکرد مدیریت ذرهبینی ندارند می‌توانند اهدافی به مراتب گسترده و فراگیر ارائه دهند و آن‌گاه به مجموعه زیردست خود اجازه دهند با تکیه بر ابتکار عمل دست به تکمیل جزئیات موجود بزنند. این امر از آنجا منطقی و مورد قبول واقع می‌شود که با مشارکت دادن کارکنان در تصمیم‌گیری‌های پیش رو چشم‌انداز بهتری برای تطبیق سریع‌تر هر یک از آن‌ها با تغییرات و برنامه‌های آتی وجود خواهد داشت؛ موضوعی که مدیریت ذرهبینی باعث کاهش یا توقف روند رو به رشد آن برای سازمان و احتمالاً از دست دادن فرصت‌ها می‌شود. بنابراین بهترین مدیر کسی است که بتواند افراد توانمند و شایسته را طوری گزینش کند که بتوانند راساً و با تکیه بر خلاقیت و توانمندی‌های خویش هدفی را که او و سازمان به دنبال آن هستند محقق کنند و تا آنجا از این توانایی برخوردار باشد که بتواند از ورود و مداخله بی‌جا در امور مربوط به آن‌ها خودداری کند و با آن‌ها رابطه‌ای مثبت و مستحکم برقرار کند. در نهایت در ارتباط با محدودیت‌های پژوهش باید اشاره داشت که مباحث و مبانی نظری اندک پژوهش یک محدودیت جدی برای انجام دادن این تحقیق بود. همچنین تعداد پژوهش‌های اندک در این باب برای مقایسات تطبیقی محدودیت اثرگذار دیگر بود. محدودیت دیگری که پژوهش حاضر با آن مواجه بود، ناتوانی در طبقه‌بندی مدیران به صورت مدیران ذرهبینی و غیر ذرهبینی بود که در این صورت این پژوهش به صورت پدیدارشناسانه می‌توانست سبک مدیریت ذرهبینی را مطالعه و بررسی کند.

پیشنهاد

با توجه به پیامدهایی که سبک مدیریت ذرهبینی دارد، به مدیران سازمان‌ها و شرکت‌های داخلی پیشنهاد می‌شود، ضمن آشنایی با مفهوم مدیریت ذرهبینی، علل و ریشه‌های آن در سبک و شیوه مدیریت را مورد سنجش قرار دهند تا در صورت بروز این روش مدیریتی اقدامات مقابله‌ای لازم را انجام دهند.

به منظور مقابله با این عارضه مدیریت پیشنهاد می‌شود مدیران سازمان‌ها و شرکت‌های داخلی در فعالیت‌های جزئی و ریز کارکنان مداخله نکنند و به کارکنان آزادی و استقلال کافی در عمل بدهنند و همچنین فرصت بیشتری به نیروی کار برای پرورش و شکوفایی استعداد آن‌ها داده شود.

به هیئت‌مدیره و مدیران عالی پیشنهاد می‌شود روند جذب و به کارگیری مدیران با دقت نظر بیشتری دنبال شود و ضمن سنجش ویژگی‌های شخصیتی و مدیریتی مدیران ذرهبینی از استخدام این افراد در پست‌های کلیدی و استراتژیک ممانعت به عمل آورند.

به مدیران منابع انسانی سازمان‌ها توصیه می‌شود که سطح نظارت و کنترل خود را با میزان شایستگی، مسئولیت‌پذیری، و استقلال کارکنان تنظیم کنند و حتی امکان نظارت خود را بر مسائل جزئی و کم‌همیت کاهش دهند.

در نهایت به منظور پیشنهاد به پژوهشگران آتی توصیه می‌شود، با روش کیو، الگوهای ذهنی مدیران ذرهبینی را شناسایی کنند یا با رویکرد نقشه‌نگاشت فازی به شناسایی عناصر پیشاپیشاندی و پسایندی آن بپردازند.

منابع

- گیوکی، مونا (۱۴۰۱). مدیریت ذره‌بینی، چگونگی تشخیص و راه حل کنترل آن. کنفرانس بین‌المللی مدیریت، گردشگری و تکنولوژی. تهران.
- نمجه‌سنچ، زهرا (۱۳۹۶). تأثیر مدیریت ذره‌بینی بر بهره‌وری نیروی انسانی. کنفرانس بین‌المللی مدیریت، کسب‌وکار و حسابداری. تهران.
- حضرتی، عباس و سجادی‌جزی، مرضیه (۱۳۹۵). آسیب‌شناسی مدیریت ذره‌بینی در شرکت‌های حسابرسی و حسابداری شرکت‌ها. اولین کنفرانس بین‌المللی نوآوری و تحقیق در علوم تربیتی، مدیریت و روان‌شناسی. تهران.
- Aguilar, S. R., & Kosheleva, O. (2021). What is wrong with micromanagement: economic view. *Asian Journal of Economics and Banking*.
- Arora, N., Tripathi, S., Singh, A. K., Mondal, P., Mishra, A., & Prasad, A. (2017). Micromanagement of immune system: role of miRNAs in helminthic infections. *Frontiers in microbiology*, 8, 586.
- Bans-Akutey, A. (2020). DIFFERENTIATING MICROMANAGEMENT FROM EFFECTIVE MANAGEMENT: A MANAGER'S GUIDE. *GSJ*, 8(11).
- Breaden, J. (2012). Internationalisation and paternalist micro-management in a Japanese university. *Japanese Studies*, 32(1), 21-37.
- Carvalho, E., Eusebio, A., Ranoya, G., Araújo, C., & Ramalho, G. (2022, March). A proposal for micromanagement of people through rpg cards in education for innovation. In *2022 IEEE Global Engineering Education Conference (EDUCON)* (pp. 822-828). IEEE.
- Delgado, O., Strauss, E. M., & Ortega, M. A. (2015). Micromanagement: When to avoid it and how to use it effectively. *American Journal of Health-System Pharmacy*, 72(10), 772-776.
- Elmouatamid, A., Ouladsine, R., Bakhouya, M., El Kamoun, N., Khaidar, M., & Zine-Dine, K. (2020). Review of control and energy management approaches in micro-grid systems. *Energies*, 14(1), 168.
- Flinders, M., & Tonkiss, K. (2016). From 'poor parenting' to micro-management: coalition governance and the sponsorship of arm's-length bodies in the United Kingdom, 2010–13. *International Review of Administrative Sciences*, 82(3), 490-515.
- Gioki, Mona, (1401), Microscopic management, how to diagnose and control it, International Conference on Management, Tourism and Technology, Tehran.(in persian)
- Guo, W. T., Wang, X. W., & Wang, Y. (2014). Micro-management of pluripotent stem cells. *Protein & cell*, 5(1), 36-47.
- Hazrati, Abbas, Sajadi Jezi, Marzieh, (2015), Microscopic Management Pathology in Auditing and Accounting Companies, First International Conference on Innovation and Research in Educational Sciences, Management and Psychology, Tehran.(in persian)
- Limon, I., & Dilekçi, Ü. (2020). Development and Initial validation of micromanagement scale for school principals. *Participatory Educational Research*, 8(1), 123-140.
- Mishra, N., Rajkumar, M., & Mishra, R. (2019). Micromanagement: an employers' perspective. *International Journal of Scientific & Technology Research*, 8(10), 2949-2952.
- Mookerjee, A., Li, B., Arora, B., Surapaneni, R., Rajput, V., & Van de Ridder, M. (2022). Micromanagement During Clinical Supervision: Solutions to the Challenges. *Cureus*, 14(3).
- Naghme Sanj, Zahra, (2016), the impact of micro management on human resource productivity, International Conference on Management, Business and Accounting, Tehran.(in persian)
- Ndidi, A. M., Amah, E. P., & Okocha, B. F. P. (2022). Micromanaging Behaviour and Employee Productivity in SMEs in Rivers State.
- Rossidis, I., Belias, D., & Papailias, S. (2020, September). Strategic management and performance in the international environment. In Book of Proceedings International Conference on Cotemporary Marketing Issues.
- Salsabila, N. I., Wisesa, A., & Wijaya, I. (2022). GEN Z'S PERSPECTIVE ON MICROMANAGING LEADERSHIP STYLE AND ITS IMPACT ON WORK PERFORMANCE. *Eqien-Jurnal Ekonomi dan Bisnis*, 11(1), 1330-1342.
- Schweitzer, R. (2022). *Micro-management of irregular migration: Internal borders and public services in London and Barcelona* (p. 203). Springer Nature.
- Shao, K., Zhu, Y., & Zhao, D. (2018). Starcraft micromanagement with reinforcement learning and curriculum transfer learning. *IEEE Transactions on Emerging Topics in Computational Intelligence*, 3(1), 73-84.
- White Jr, R. D. (2010). The micromanagement disease: Symptoms, diagnosis, and cure. *Public Personnel Management*, 39(1), 71-76.
- Withycombe, C., Purdy, K. J., & Maddocks, S. E. (2017). Micro-management: curbing chronic wound infection. *Molecular Oral Microbiology*, 32(4), 263-274.
- Wright, R. F. (1999). Effect of Micro Management on Job Satisfaction & Productivity: A Case Study. *Vision*, 3(1), 51-61.